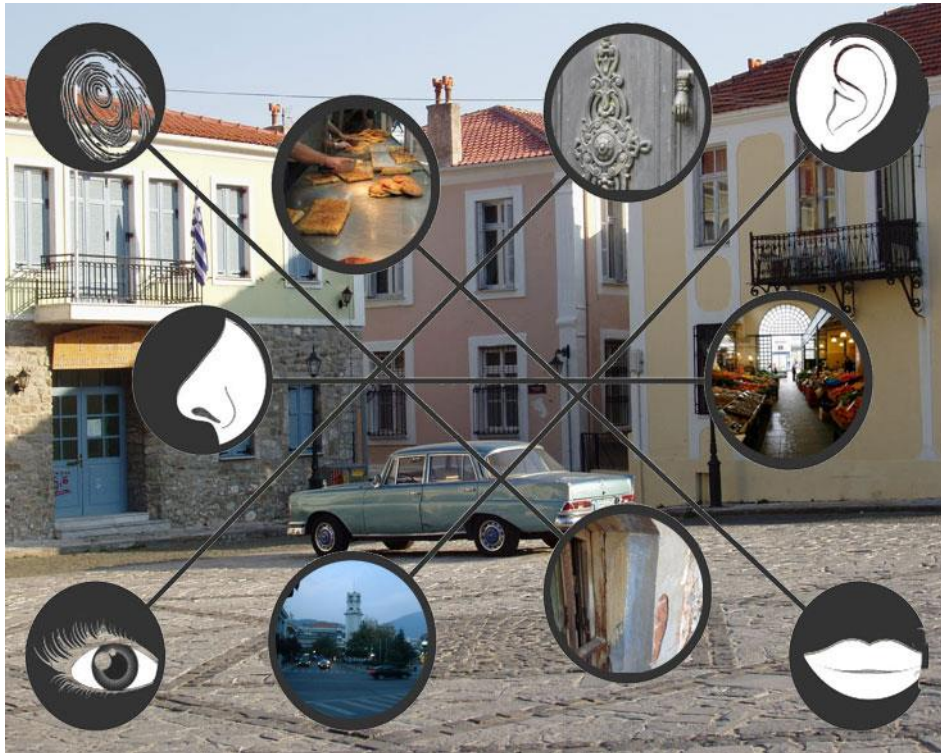

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ ΙΙΙ
Β' ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΟ ΕΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ
Θέμα: Είναι αυτό που βλέπουμε?

Το αντιληπτικό και εννοιολογικό περιεχόμενο της αισθητικής μορφής.
Ψυχογεωγραφικά παιχνίδια. Περιπλάνηση

3^ο τμήμα
Υπ.Καθηγητής
Τάκης Κοζόκος – γλύπτης

Το blog του μαθήματος υπάρχει στην διεύθυνση:

<http://www.blogeikastika.gr>

email takiskozokos@gmail.com
web www.takiskozokos.gr

Περισσότερες πληροφορίες και Νέα για το μάθημα υπάρχουν
στο blog του μαθήματος : www.blogeikastika.gr

2^{ες} Σημειώσεις Μαθήματος 2020-21

Το μάθημα είναι κατά βάση εργαστηριακό.

Οι σημειώσεις δίνονται για την ενθάρρυνση σας για περισσότερη έρευνα.

Είναι αυτό που βλέπουμε?

Τι είναι λοιπόν η «ατμόσφαιρα» ενός χώρου?

“Η παιδική μας ηλικία κατά κύριο λόγο δεν είναι αποθηκευμένη σε φωτογραφίες, αλλά σε συγκεκριμένα μπισκότα, στο φως μιας ημέρας, σε μυρωδιές, στην υφή ενός χαλιού.”

Η όραση αποτελεί την κυρίαρχη αίσθηση μέσω της οποίας βιώνεται καθημερινά η αρχιτεκτονική.

Ένα κτήριο χαρακτηρίζεται συχνά ως επιβλητικό ή μικροσκοπικό, αναλόγως το περιβάλλον του, γυάλινο ή ξύλινο, βάσει των υλικών που προβάλλονται, ορθογωνικό ή καμπύλο ανάλογα με τη μορφή του.

Μπορεί άραγε η αρχιτεκτονική να γίνει αντιληπτή μέσω αισθήσεων όπως η αφή; Μπορεί η ατμόσφαιρα ενός οικοδομήματος να αποτελέσει μετρήσιμο και αναγνωριστικό μέγεθος γι' αυτό;

Η επαφή μας με το φυσικό αλλά και το δομημένο χώρο, βασίζεται στις αισθήσεις μας, καθώς με τη συνδρομή αυτών και γενικότερα του σώματός μας, κατορθώνουμε να προσανατολιστούμε και να αναλύσουμε το περιβάλλον μας. Η εμπειρία όμως αυτή, είναι δύσκολο να χαρακτηριστεί ως επιτυχής, ανεπιτυχής, ολοκληρωτική, τμηματική, επαρκής, ανεπαρκής κλπ. Αυτό συμβαίνει, διότι αποτελεί σε ένα μεγάλο βαθμό μια υποκειμενική διαδικασία, που βασίζεται όχι μόνο στις σωματικές ιδιότητες του εκάστοτε ανθρώπου, αλλά και σε στοιχεία όπως ο χαρακτήρας, η ηλικία, οι προτιμήσεις, η εκπαίδευση, η κουλτούρα, η διάθεση κλπ. Όταν όλα αυτά, συνδυαστούν με τις κατάλληλες σχεδιαστικές κινήσεις – παρεμβάσεις, τότε και μόνο τότε, μπορούμε να αναφερθούμε σε έναν αρχιτεκτονικό χώρο που δύναται να εγείρει τις ανθρώπινες αισθήσεις.

Specific Atmosphere - itinerary #2

Miguel C. Tavares

Each space has a specific atmosphere. In this film, the director Miguel Tavares presents an atmospheric itinerancy across Portuguese homes and public spaces.

<https://www.architectureplayer.com/clips/specific-atmosphere-itinerary-2>

An atmospheric itinerary across Portuguese architecture.

Η εμπειρία των αισθήσεων, μέσω της Αρχιτεκτονικής, του Σώματός και της Αντίληψης, μπορεί να αποδώσει στο χώρο, έναν ιδιαίτερο χαρακτήρα καθώς και να διευρύνει την δυνατότητα της απόλαυσης των πολυαισθητηριακών του δυνατοτήτων.

Αυτό που «βλέπουμε» δεν είναι το ίδιο το κτίριο, αλλά η ατμόσφαιρά του!

“..κάποιος θα μπορούσε να ανασύρει την αίσθηση της ακουστικής ψυχρότητας ενός ακατοίκητου ή άδειου από έπιπλα σπιτιού σε αντίθεση με την θερμότητα ενός ζωντανού σπιτιού, στο οποίο ο ήχος είναι πιο μαλακός καθώς ανακλάται στις πολυάριθμες επιφάνειες των αντικειμένων της καθημερινής ζωής.” - ‘The Eyes of the Skin’. Pallasma.

Φωτογραφία βγαλμένη από το ίδιο σημείο στην βίλα Ιόλα στην Αγ. Παρασκευή με διαφορά λίγων μόλις χρόνων από τον θάνατο του συλλέκτη Αλεξανδρου Ιόλα.

Βίλα Ιόλα, Ταξίδι στον Χώρο και Χρόνο

<https://www.youtube.com/watch?v=5zxsu-Oyvd4>

Τι είναι λοιπόν η «ατμόσφαιρα» ενός χώρου?

Ως ατμόσφαιρα εννοούμε τους συναισθηματικούς δεσμούς που αναπτύσσονται ανάμεσα στον άνθρωπο και το χωρικό του πλαίσιο. Πρόκειται για τη συναισθηματική εμπειρία του ανθρώπου μέσα από την επιτόπια αντιπαράθεσή του με τις έννοιες της «υλικότητας» του χώρου.

"Why Look at Animals? Αγριμικά"

ΑΓΡΙΜΙΚΑ trailer

Αγριμικά είναι η ελληνική λέξη για τα ζώα που δε μπορούν να εξημερωθούν.

<https://vimeo.com/142788233>

Η εικαστικός Μαρία Παπαδημητρίου στην 56η Διεθνή Έκθεση Τέχνης της Μπιενάλε Βενετίας

<https://www.youtube.com/watch?v=4fwKkrzHodQ>

Συνέντευξη της εικαστικού Μαρίας Παπαδημητρίου η οποία εκπροσώπησε την Ελλάδα το 2015 στην 56η Biennale τέχνης της Βενετίας, με το έργο "Why Look at Animals? Αγριμικά"

Τι δουλειά έχει στη Βενετία ένα ολόκληρο μαγαζί του Βόλου με τομάρια ζώων;

<https://webtv.ert.gr/ert2/ikastiki/27dek2017-ikastiki-ii/>

<https://webtv.ert.gr/docs/ellinika-docs/i-epochi-ton-ikonon/27avg2014-i-epochi-ton-ikonon/>

Η «Εποχή των εικόνων» παρουσιάζει την 56η Μπιενάλε Βενετίας η Κατερίνα Ζαχαροπούλου συναντά την Μαρία Παπαδημητρίου που εκπροσωπεί την Ελλάδα με το έργο της ΑΓΡΙΜΙΚΑ.

Η έρευνα αρχείου για τα «ΑΓΡΙΜΙΚΑ» έχει πραγματοποιηθεί με τη συνεργασία φοιτητών του Τμήμα Αρχιτεκτόνων του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

“Αυτό το μαγαζί είναι ένα σκηνικό όπου ο χρόνος έχει σταματήσει. Η συμπύκνωση μιας ολόκληρης ιστορικής περιόδου, ένα κοινωνικό εύρημα. Ένωσα την ανάγκη να το πάρω από εκεί και να το πάω κάπου να το δει όλος ο κόσμος.”

Το παρακάτω link θα σας ανοίξει μια συνέντευξη της Μ. Παπαδημητρίου στο ραδιόφωνο έχει ενδιαφέρον να την ακούσετε.

<https://www.mixcloud.com/gbabassakis/%CE%B1%CE%B3%CF%81%CE%B9%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CE%B1-%CE%BC%CE%B5-%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%BC%CE%B1%CF%81%CE%AF%CE%B1-%CF%80%CE%B1%CF%80%CE%B1%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CE%B7%CF%84%CF%81%CE%AF%CE%B%CF%85/>

«Weather Project» του Olafur Eliasson 2003

Η βιωματική εμπειρία που έχει ο θεατής όταν εισέρχεται σε κάποιο project space, και τα συναισθήματα που «γεννιούνται» εκείνη τη συγκεκριμένη στιγμή μέσα από τον συνδυασμό των χρωμάτων, των ήχων, της μυρωδιάς και του περιβάλλοντος αποτελούν μοναδικά στοιχεία της ατμόσφαιρας που δεν θα μπορούσαν να μεταδοθούν μέσω καμιάς φωτογραφίας ή εικόνας.

Ο Eliasson μας καλεί να δούμε την πραγματικότητα μέσα από μια εντελώς νέα οπτική γωνία και να αφήσουμε το μυαλό μας εντελώς ανοιχτό σε όλες τις πολύ-αισθητικές προκλήσεις της αντίληψής μας.

Πρόκειται για μια εγκατάσταση στην Tate Modern του Λονδίνου.
Η οροφή της αίθουσας είναι ολόκληρη καλυμμένη από καθρέφτες έτσι ώστε να αντανακλάται σε αυτήν η εικόνα του πατώματος.
Στη μία από τις στενές πλευρές της αίθουσας, ένα φωτεινό ημικύκλιο είναι τοποθετημένο έτσι ώστε η αντανάκλασή του να δίνει την εντύπωση ενός στρογγυλού ρυθμιζόμενου ήλιου.
Οι λαμπτήρες αυτοί έχουν τη ιδιότητα να κάνουν ορατά μόνο τα κίτρινα και μαύρα χρώματα, δημιουργώντας έτσι μια διχρωμία στο χώρο.
Οι επισκέπτες έχουν την δυνατότητα να δουν τον εαυτό τους από πάνω, και λόγω των ιδιαιτέρων συνθηκών της αίθουσας-συμπυκνωμένοι υδρατμοί, μαλακό έδαφος, θερμά χρώματα- να χαλαρώσουν ξαπλώνοντας στο πάτωμα.

The Weather Project

The Weather Project was a remarkable exhibit at Tate Modern
in London by Olafur Eliasson
Winter 2003/04.

<https://www.youtube.com/watch?v=IsT9vEpfNq4&t=23s>

<https://www.youtube.com/watch?v=Ksm2eInvuwU>

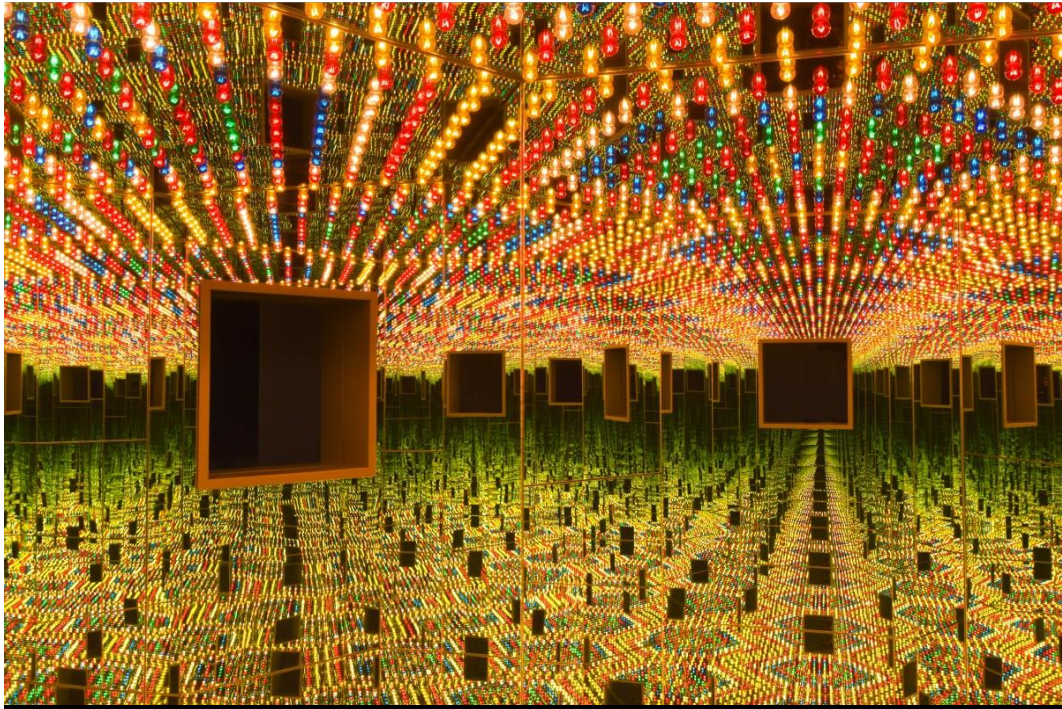
“Space is Process”

a film about Olafur Eliasson

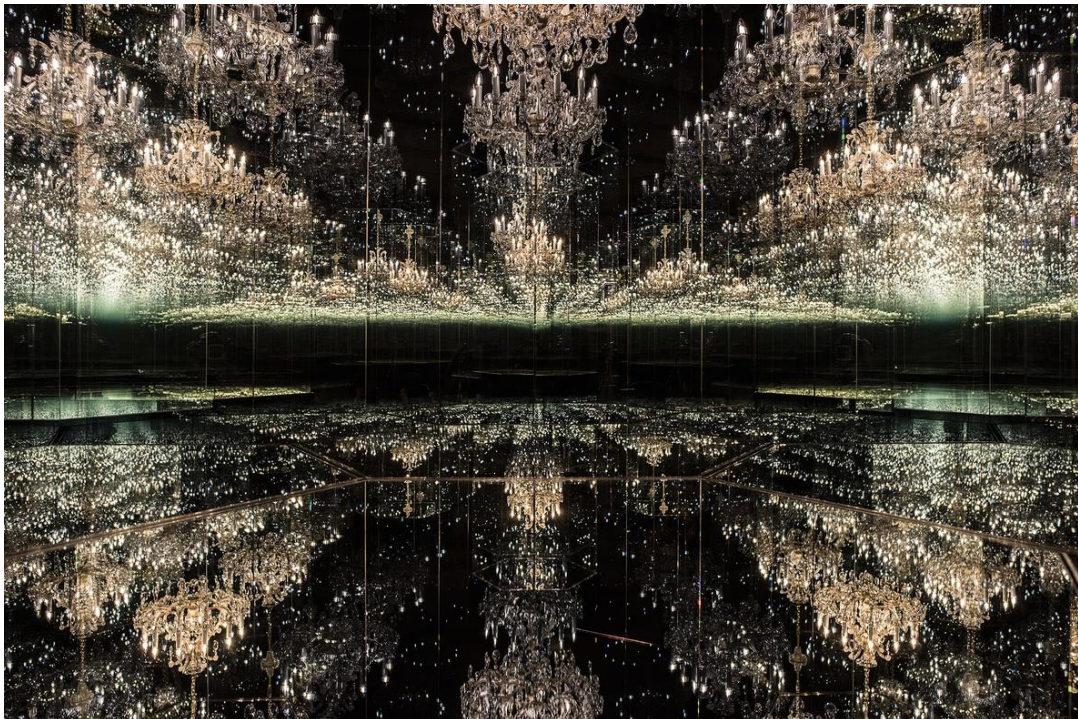
<https://vimeo.com/10508111>

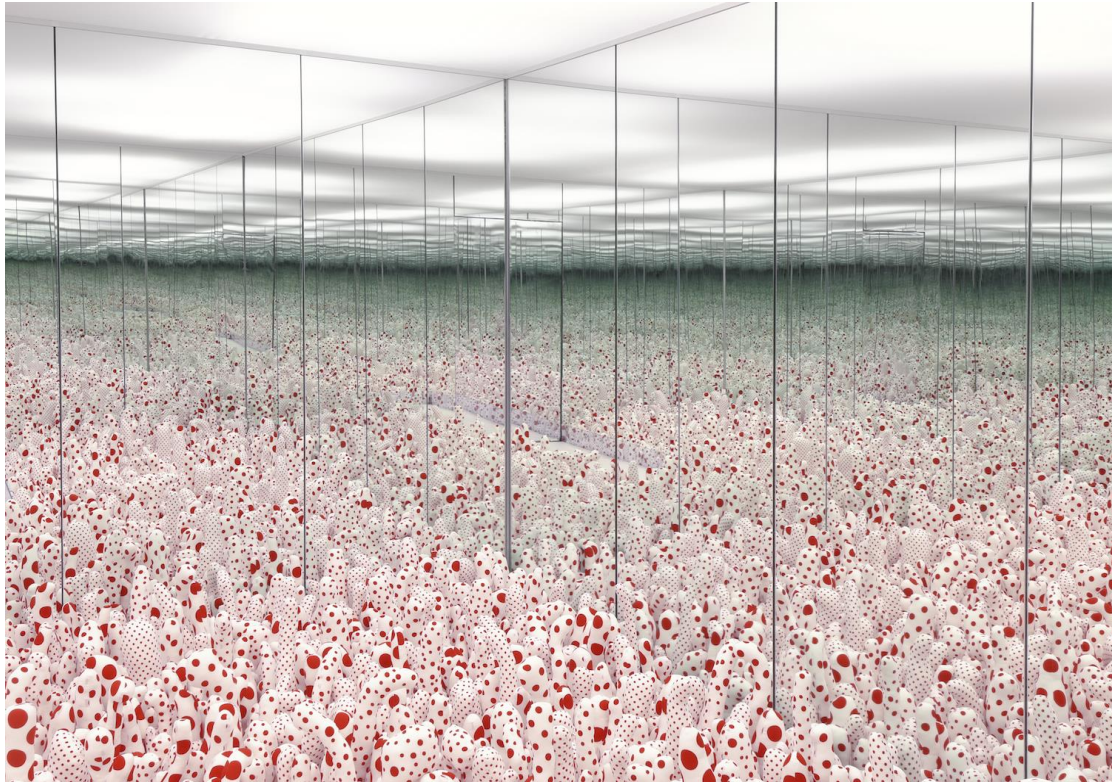
yayoi
kusama
infinity mirrors

Κατοπτρισμοί του Απείρου. Υαγοί Kusama.

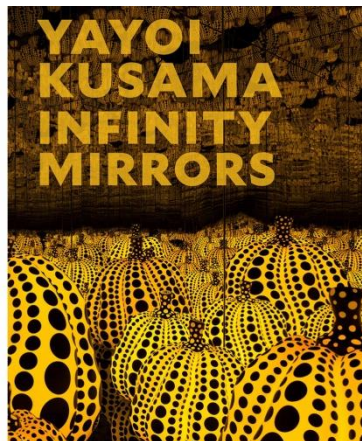

Yayoi Kusama: **Obsessed with Polka Dots**

<https://www.youtube.com/watch?v=rZR3nsileA>

Στα πρώτα στάδια της δημιουργίας της, η Kusama άρχισε να ζωγραφίζει “δίκτυα” καθημερινά, ξεχνώντας την έννοια του “χρόνου”, ώσπου τελικά οι καμβάδες της έφτασαν να μετρούν τα 10 μέτρα περίπου. Το μοτίβο του “δικτύου” δεν περιοριζόταν στα στενά πλαίσια του καμβά, αλλά εκτεινόταν πέρα απ’ αυτόν, μέχρι που γέμιζε το πάτωμα και ο τοίχος. Το αποτέλεσμα ήταν ένα παραισθησιογόνο περιβάλλον που την κατέκλυζε. Η καλλιτέχνης, με τον τρόπο αυτό έγινε, άθελά της ίσως, environmental artist, σπάζοντας τα όρια της έννοιας του “χώρου” αλλά και επεκτείνοντας τις εμπειρίες μας σε μοναδικά ατμοσφαιρικά περιβάλλοντα..

<http://kusama.site.seattleartmuseum.org/>

<https://www.youtube.com/watch?v=-xNzr-fJHQw>
https://www.youtube.com/watch?v=fd0k_hbXWcQ
https://www.youtube.com/watch?v=8VwJMw_fLvl

Hirshhorn Museum in Washington, D.C., Feb. 23–May 14, 2017

James Turrell.

What is visual perception?

<https://vimeo.com/206450863>

Ο Αμερικανός καλλιτέχνης μιλάει για τη ζωή, την οπτική αντίληψη και κυρίως για το φως και δημιουργεί έργα τέχνης που δοκιμάζουν τον τρόπο που αντιλαμβανόμαστε το περιβάλλον μας.

Ο James Turrell δημιουργεί διάφορες οπτικές ψευδαισθήσεις στον παρατηρητή ο οποίος αναρωτιέται τι είναι αληθινό και τι είναι κατασκευάσμα του δημιουργού. Όπως αναφέρεται χαρακτηριστικά: «Μοιάζει με χρωματιστή ομίχλη, το βλέπεις, νομίζεις πως μπορείς να το ακουμπήσεις, μπορείς ακόμα και να το εισπνεύσεις, αλλά στην πραγματικότητα δεν είναι εκεί».

«Θέλω να δημιουργώ μια ατμόσφαιρα που να μπορεί να σταθμιστεί συνειδητά με το μάτι, όπως η σκέψη που έρχεται στο μυαλό σου κοιτάζοντας τη φωτιά, σκέψη που δεν μπορεί να αποδοθεί με λόγια».

Παρακάτω θα δείτε κάποια από τα πιο εντυπωσιακά έργα του.

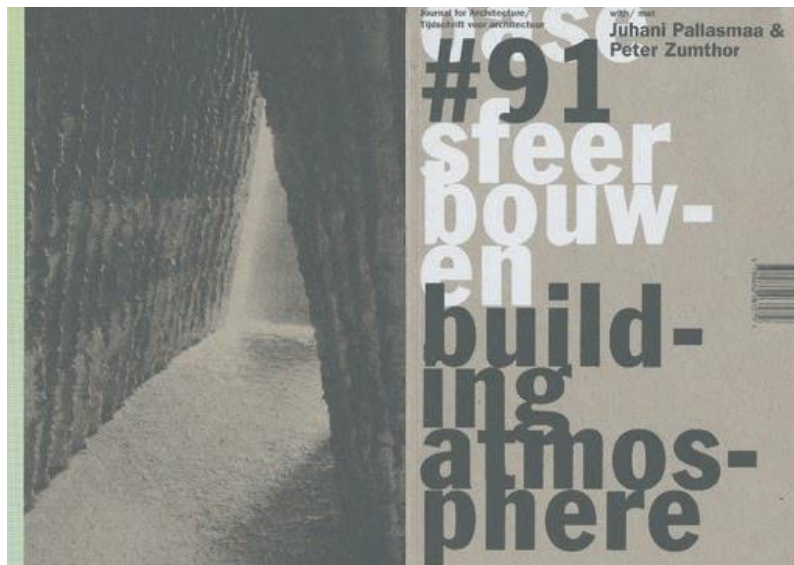
Skyspace

<https://www.savoirville.gr/james-turrel/>

Arizona desert

<https://vimeo.com/92427529>

Peter Zumthor

ruđer-Klaus-Kapelle"

<https://www.youtube.com/watch?v= JIC 3 VkZY>

<https://www.youtube.com/watch?v=0W97QAjDr-o>

Ο Peter Zumthor «μιλά» στα βιβλία του για κάτι που σε συγκινεί στο χώρο και αυτό είναι η ατμόσφαιρά του, εννοώντας τον αέρα, τη φασαρία, τον ήχο, τα χρώματα, την υλικότητα, τις υφές και τη μορφή του.

Το ενδιαφέρον του Zumthor εστιάζεται στην ύλη των πραγμάτων, στην πραγματικότητα που γίνεται αντιληπτή μέσω των αισθήσεων

CGNetworks.com | CGTalk.com
Copyright (C) Hsin-kan Lu, Vivian Hsu, submitted 25 June 2005

Peter Zumthor: Therme Vals / Interview

<https://www.youtube.com/watch?v=JzmVfSvKdRk>

...και μια ενδιαφέρουσα περιγραφή της ατμόσφαιρας μίας πλατείας στην Ιταλία μας δίνει παρακάτω ο Peter Zumthor

«Είναι Μεγάλη Πέμπτη 2003.

Είμαι εδώ.

Κάθομαι στον ήλιο.

Μία μεγάλη στοά μακρόστενη, ψηλή, όμορφη στο φως του ήλιου.

Η πλατεία μου προσφέρει ένα πανόραμα οι όψεις των κτιρίων, η εκκλησία, τα μνημεία.

Πίσω μου είναι ο τοίχος του καφέ. Ακριβώς, ο σωστός αριθμός ανθρώπων.

Μία αγορά λουλουδιών. Το φως του ήλιου.

Έντεκα η ώρα.

Η απέναντι πλευρά της πλατείας είναι στη σκιά, ευχάριστα μπλε.

Μία υπέροχη γκάμα θορύβων: συζητήσεις σε κοντινή απόσταση, βήματα στην πλατεία, στις πέτρες, πουλιά, μία απαλή μουρμούρα του πλήθους, όχι αυτοκίνητα, όχι μηχανικοί ήχοι, περιστασιακοί ήχοι από ένα εργοτάξιο.

Φαντάζομαι ότι η έναρξη των διακοπών κάνει τους ανθρώπους να περπατούν σιγά σιγά.

Δύο καλόγριες επιστρέφουμε στην πραγματικότητα τώρα, δεν φαντάζομαι απλά - κουνάνε τα χέρια τους στον αέρα, περπατούν ελαφρά κατά μήκος της πλατείας, οι σκούφοι τους ταλαντεύονται απαλά, κάθε μία κρατάει μία τσάντα.

Θερμοκρασία: ευχάριστη, δροσερή, και ζεστή.

Κάθομαι στη στοά σε έναν καναπέ με ανοιχτή πράσινη ταπετσαρία, καθώς η χάλκινη φιγούρα του ψηλού βάθρου στην πλατεία μπροστά μου γυρίζει την πλάτη κοιτάζοντας, όπως είμαι, την εκκλησία με τους δίδυμους πύργους».

Juhani Pallasmaa

Place, Atmosphere and Architecture

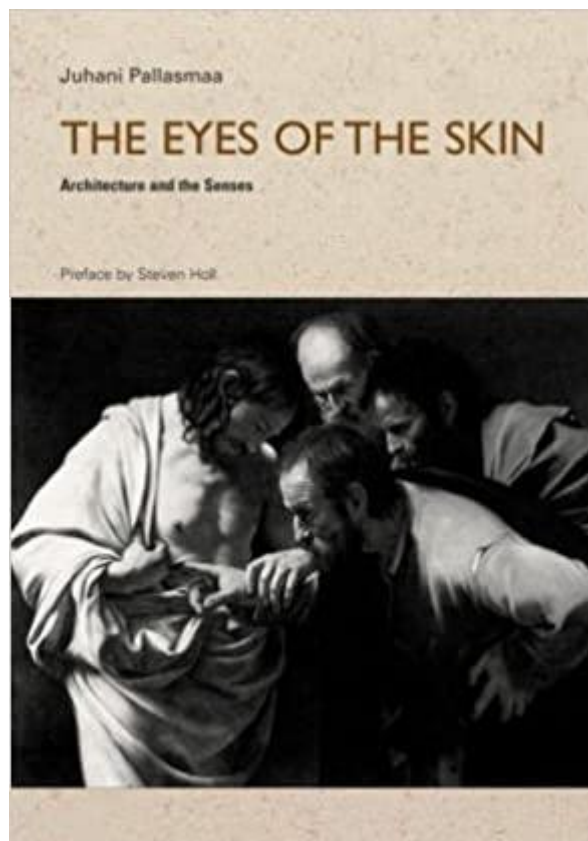
<https://phenomchange.wordpress.com/2013/04/20/juhani-pallasmaa/>

I found an interesting video on phenomenology as described by Juhani Pallasmaa.

Μία από τις σημαντικότερες μορφές της αρχιτεκτονικής παγκοσμίως, ο Φινλανδός Juhani Pallasmaa (Γιούχανι Πάλασμα, γεν. 1936), το πολυσχιδές έργο του, που εκτείνεται από την αρχιτεκτονική και τον πολεοδομικό σχεδιασμό έως το βιομηχανικό και το graphic design.

Ο Pallasmaa ξεκίνησε από τον ορθολογισμό, την τυποποίηση και τις προκατασκευές, έχοντας επιρροές από τη γιαπωνέζικη αρχιτεκτονική και το έργο του Mies van der Rohe. Ωστόσο οι ιδέες του δεν έμειναν αναλλοίωτες στον χρόνο. Έπειτα από μια δίχρονη παραμονή του στην Αφρική (1972-74) στράφηκε περισσότερο στη φαινομενολογία, δηλαδή σε μια αρχιτεκτονική που δίνει ιδιαίτερο βάρος στο βίωμα, στην εμπειρία των αισθήσεων και στην αλληλεπίδραση ανθρώπου και κατασκευασμένου χώρου.

Ο Pallasmaa δεν επικεντρώθηκε μόνο στο συνθετικό έργο του αλλά καθιερώθηκε και ως ένας σύγχρονος θεωρητικός της αρχιτεκτονικής, ενώ πέτυχε μια αξιοσημείωτη διάχυση των ιδεών του μέσα από τη διδασκαλία και από διάφορες άλλες θέσεις.

οι έρημες πόλεις της Κίνας

China's Ghost Cities and Malls

https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=wm7rOKT151Y

Dear Architects: Sound Matters

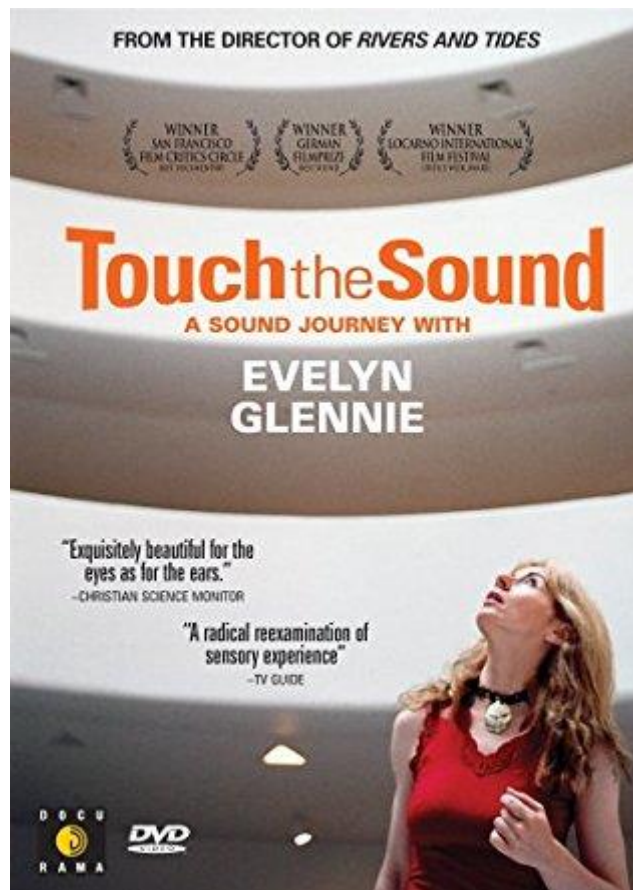
By MICHAEL KIMMELMAN

<https://www.nytimes.com/interactive/2015/12/29/arts/design/sound-architecture.html>

<https://www.gettyimages.co.uk/detail/video/atmosphere-general-view-architecture-landscape-news-footage/136564193>

<https://www.youtube.com/watch?v=rOlXuXHWfHw>

Touch the Sound:

A Sound Journey with Evelyn Glennie (2004)

https://www.youtube.com/watch?v=Edkx6ovQ9YM&ab_channel=EvelynGlennie

Η Έβελιν Γκλένι μας διδάσκει να ακούμε

https://www.ted.com/talks/evelyn_glennie_shows_how_to_listen?language=el

Σε αυτή την εκρηκτική παράσταση, η κωφή περκασιονίστα Έβελιν Γκλένι εξηγεί πως το να ακούμε μουσική σημαίνει πολύ περισσότερα από την αντίληψη των ηχητικών κυμάτων

5 WAYS TO LISTEN BETTER

SLIDES PREPARED BY OH SHER LI
BASED ON THE TALK BY JULIAN TREASURE

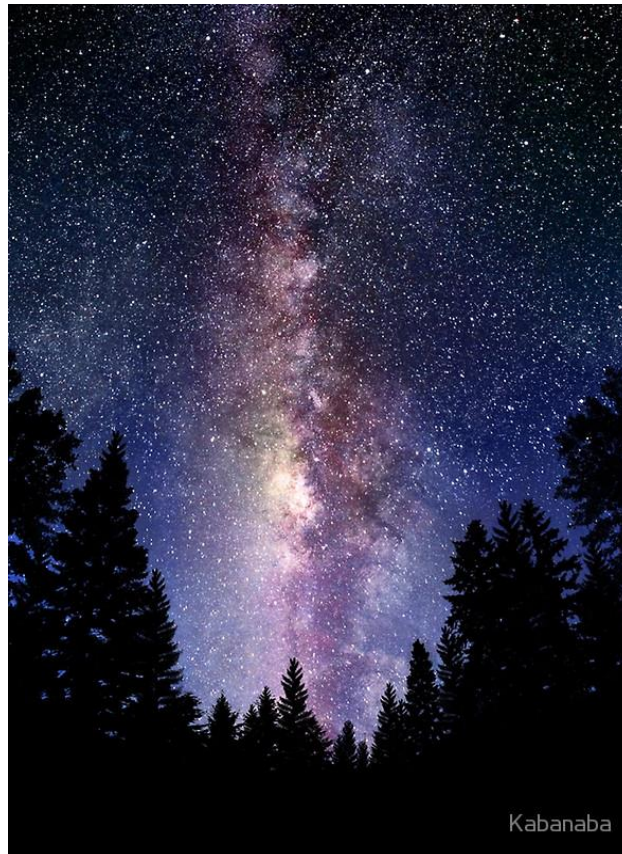
5 ways to listen better | Julian Treasure

<https://www.youtube.com/watch?v=cSohjYQI2A>

Links

<https://www.architectureplayer.com/strips>

<http://marseille.architectatwork.fr/>

Brian Eno – Stars

Apollo: Atmospheres 1983

<https://www.youtube.com/watch?v=S6rmhXQUPJc>

Βιβλιογραφία.

- Πικιώνης Δημήτρης, Κείμενα: Συναισθηματική Τοπογραφία, ΜΙΕΤ, Αθήνα, 2000
- Πικιώνης Δημήτρης, Έργα Ακροπόλεως, Εκδόσεις Ίνδικτος, Αθήνα, 2001
- Σταυρίδης Σταύρος, Μνήμη και εμπειρία του χώρου, Αλεξάνδρεια, Αθήνα, 2006
- Σταυρίδης Σ., Η συμβολική σχέση με το χώρο, Αθήνα, Κάλβος, 1990.
- Αντωνακάκης Δημήτρης[1998], Η διάσταση του χώρου στον κινηματογράφο, πόλη και κινηματογράφος, Χανιά: Κέντρο Αρχιτεκτονικής Μεσογείου
- Bachelard Gaston [1982], Η ποιητική του χώρου, Αθήνα: Εκδόσεις Χατζηνικολή
- Καστοριάδης, Κορνήλιος. Χώροι του ανθρώπου. Αθήνα: ύψιλον/βιβλία, 1995
- Σάββας Κονταράτος. Η Εμπειρία του Αρχιτεκτονημένου Χώρου και το Σωματικό Σχήμα. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη. 1983.
- Ackerman Diane, Η Ιστορία των αισθήσεων, Εκδόσεις : περίπλους 2002
- Pallasmaa Juhani, The Eyes of the Skin, Architecture and the Senses
- Zumthor Peter, Thinking Architecture, Berlin, Birkhauser
- Zumthor Peter, Atmospheres, εκδ. Birkhauser

News

Αναβλήθηκε για φέτος η μεγάλη έκθεση Γλυπτικής sculpture by the see 2020.

Μπορείτε όμως να κάνετε μια βόλτα σε μια προηγούμενη έκθεση για να δείτε εδώ: Have a walk

<https://www.youtube.com/watch?v=Wgi0TFTZQzQ>

Sculpture by the sea

<https://sculpturebythesea.com>

Sculpture by the Sea returns to the Bondi Beach to Tamarama Beach coastal walk as the world's largest free to the public sculpture exhibition. See the spectacular coastal walk transformed into a 2km long sculpture park over three weeks featuring 100 sculptures by artists from Australia and across the world.

Κρατάμε αποστάσεις.

μα πάντα ενδιαφέρουσα επίσκεψη στο ...

<http://www.ted.com/topics/architecture>

ΤΕΛΟΣ

Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού και ερευνητικού έργου του
διδάσκοντα.- email: takiskozokos@gmail.com